P10_TA(2024)0044

Geneticky modifikovaná kukuřice DP202216

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. listopadu 2024 o prováděcím rozhodnutí Komise (EU) 2024/2618 o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP202216, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 (2024/2837(RSP))

(C/2025/1803)

Evropský parlament,

— s ohledem na prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2024/2618 o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP202216, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ([1]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech ([2]), a zejména na čl. 7 odst. 3 a čl. 19 odst. 3 uvedeného nařízení,

— s ohledem na hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003 ze dne 8. července 2024, kdy nebylo vydáno stanovisko, a na hlasování odvolacího výboru ze dne 3. září 2024, kdy opět nebylo vydáno stanovisko,

— s ohledem na článek 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí ([3]),

— s ohledem na stanovisko Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) ze dne 7. února 2024, které bylo zveřejněno dne 20. března 2024 ([4]),

— s ohledem na svá předchozí usnesení, v nichž vyslovil námitku vůči povolení geneticky modifikovaných organismů (dále jen „GMO“) ([5]),

— s ohledem na čl. 115 odst. 2 a 3 jednacího řádu,

— s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin,

A. vzhledem k tomu, že dne 1. července 2019 podala společnost Pioneer Overseas Corporation se sídlem v Belgii jménem společnosti Pioneer Hi-Bred International, Inc. se sídlem ve Spojených státech amerických žádost příslušnému vnitrostátnímu orgánu Nizozemska o uvedení potravin, složek potravin a krmiv, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP202216 (dále jen „geneticky modifikovaná kukuřice“), sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh v souladu s články 5 a 17 nařízení (ES) č. 1829/2003; vzhledem k tomu, že se žádost rovněž vztahovala na uvedení na trh produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici nebo z ní sestávají, k jinému použití než jako potraviny a krmiva, s výjimkou pěstování;

B. vzhledem k tomu, že dne 7. února 2024 vydal úřad EFSA kladné stanovisko, které bylo zveřejněno dne 20. března 2024;

C. vzhledem k tomu, že geneticky modifikovaná kukuřice obsahuje geny, díky nimž vykazuje odolnost vůči glufosinátu, a má potenciál dosáhnout vyšších výnosů;

([1]) Úř. věst. L, 2024/2618, 10.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/2618/oj.
([2]) Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Odborné stanovisko vědecké komise úřadu EFSA pro geneticky modifikované organismy vydané k posouzení geneticky modifikované kukuřice DP202216 pro použití v potravinách a krmivech podle nařízení (ES) č. 1829/2003 (žádost EFSA-GMO-NL-2019-159), EFSA Journal 2024;22(3):8655, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8655.
([5]) Parlament v osmém volebním období přijal 36 a v devátém volebním období 38 usnesení, v nichž vyslovil proti GMO námitku.

Nedostatečné posouzení doplňkových herbicidů

D. vzhledem k tomu, že prováděcí nařízení Komise (EU) č. 503/2013 ([6]) stanoví požadavek, aby bylo provedeno posouzení, zda předpokládané zemědělské postupy ovlivňují výsledek sledovaných vlastností; vzhledem k tomu, že podle uvedeného prováděcího nařízení je toto posouzení obzvláště důležité pro rostliny odolné vůči herbicidům;

E. vzhledem k tomu, že naprostá většina geneticky modifikovaných plodin je geneticky upravena tak, aby byly odolné vůči jednomu či více „doplňkovým" herbicidům, které lze použít během jejich pěstování, aniž by plodiny uhynuly, jak by tomu bylo v případě, kdyby vůči herbicidům rezistentní nebyly; vzhledem k tomu, že řada studií prokázala, že geneticky modifikované plodiny tolerantní k herbicidům s sebou nesou zvýšené používání doplňkových herbicidů, zejména kvůli výskytu plevele, který je vůči herbicidům odolný ([7]);

F. vzhledem k tomu, že pěstitelé geneticky modifikovaných plodin se při zajišťování jejich ochrany před plevelem dostávají do patové situace, kdy jsou do značné míry nebo zcela závislí na herbicidech, což je dáno systémem, který za geneticky modifikované osivo účtuje přirážku, jež dává smysl pouze tehdy, pokud pěstitelé, kteří toto osivo zakoupili, současně používají doplňkové herbicidy; vzhledem k tomu, že větší závislost zemědělských podniků, které pěstují geneticky modifikované plodiny, na doplňkových herbicidech vede k tomu, že se plevel odolný vůči těmto herbicidům rychleji objevuje a šíří, takže se zemědělci ocitají v začarovaném kruhu, kdy musí používat stále větší množství herbicidů;

G. vzhledem k tomu, že nadměrné používání herbicidů má negativní dopad na stav půdy, kvalitu vody a na biologickou rozmanitost půdní i nadzemní fauny a flóry a zvyšuje expozici lidí i zvířat, potenciálně také v důsledku zvýšeného obsahu reziduí herbicidů v potravinách a krmivech;

H. vzhledem k tomu, že glufosinát je klasifikován jako látka toxická pro reprodukci (1B), a splňuje proto kritéria pro vyloučení vymezená v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ([8]); vzhledem k tomu, že platnost schválení glufosinátu pro použití v Unii skončila dne 31. července 2018;

I. vzhledem k tomu, že se má za to, že posuzování reziduí a metabolitů nalezených v geneticky modifikovaných rostlinách nespadá do působnosti vědecké komise EFSA pro geneticky modifikované organismy, a není proto v rámci postupu povolování GMO prováděno;

Připomínky příslušných orgánů členských států a zúčastněných stran

J. vzhledem k tomu, že členské státy předložily úřadu EFSA během tříměsíčního období konzultací řadu kritických připomínek ([9]), včetně námitky, že příslušný plán monitorování nezajišťuje, aby byly získány relevantní informace pro monitorování produktu, a proto je nelze považovat za přiměřené, že je nutné, aby byly předloženy další informace, než bude možné dokončit posouzení rizik, že i když GMO není určen k pěstování, měl by žadatel poskytnout podrobné informace o divoce rostoucích příbuzných druzích, které byly opakovaně nalezeny na polích v Unii, a že je třeba předpokládat únik osiva kukuřice během přepravy;

([6]) Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 503/2013 ze dne 3. dubna 2013 o žádostech o povolení geneticky modifikovaných potravin a krmiv v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 a o změně nařízení Komise (ES) č. 641/2004 a (ES) č. 1981/2006 (Úř. věst. L 157, 8.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Viz např. Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021) „Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops", Science 372(6537), s. 81–84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact", Environmental Management, leden 2016; 57(1), s. 31–48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; a Benbrook, C. M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years", Environmental Sciences Europe, 28. září 2012, sv. 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

([9]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8655&file=efs28655-sup-0008-Annex8.pdf.

Zajištění rovných podmínek v celosvětovém měřítku a dodržování mezinárodních závazků Unie

K. vzhledem k tomu, že v závěrech strategického dialogu o budoucnosti zemědělství v EU ([10]) je Komise vyzvána, aby vzhledem k problémům plynoucím z rozdílných norem Unie a jejích obchodních partnerů přehodnotila svůj postoj, pokud jde o přístup dovážených a vyvážených zemědělsko-potravinářských produktů na trh; vzhledem k tomu, že jedním z hlavních požadavků zemědělců během demonstrací v roce 2023 a 2024 byly spravedlivější vztahy ve světovém obchodu, které by byly v souladu s cíli pro zdravé životní prostředí;

L. vzhledem k tomu, že zvláštní zpravodaj OSN pro právo na potraviny ve své zprávě z roku 2017 uvedl, že nebezpečné pesticidy mají zejména v rozvojových zemích katastrofické dopady na zdraví ([11]); vzhledem k tomu, že podle cíle udržitelného rozvoje OSN č. 3.9 má být do roku 2030 podstatně snížen počet úmrtí a onemocnění způsobených nebezpečnými chemickými látkami, znečištěním ovzduší a kontaminací vody a půdy ([12]);

M. vzhledem k tomu, že celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu (dále jen „rámec z Kchun-mingu a Montrealu“), který byl dohodnut v prosinci 2022 na konferenci COP15 Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, obsahuje globální cíl snížit do roku 2030 rizika spojená s pesticidy alespoň o 50 % ([13]);

N. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 1829/2003 stanoví, že geneticky modifikované potraviny a krmiva nesmí mít nepříznivé účinky na zdraví lidí a zvířat či na životní prostředí, a požaduje, aby Komise při přípravě návrhu rozhodnutí vzala v úvahu všechny související právní předpisy Unie a jiné opodstatněné faktory významné pro projednávanou záležitost; vzhledem k tomu, že mezi tyto opodstatněné faktory by měly patřit závazky Unie v rámci cílů udržitelného rozvoje OSN a Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti;

Snížení závislosti na dovážených krmivech

O. vzhledem k tomu, že jedním z ponaučení z krize COVID-19 a probíhající války na Ukrajině je to, že Unie musí ukončit závislost na některých kritických materiálech; vzhledem k tomu, že předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová žádá v pověřovacím dopise kandidáta na komisaře Christopha Hansena, aby prozkoumal způsoby, jak dovoz kritických komodit snížit ([14]);

Nedemokratické rozhodování

P. vzhledem k tomu, že v osmém volebním období přijal Parlament celkem 36 usnesení, v nichž vyslovil námitku proti GMO: z toho 33 usnesení ve věci uvedení potravin a krmiv vyrobených z GMO na trh a 3 usnesení ve věci pěstování GMO v Unii; vzhledem k tomu, že v devátém volebním období přijal 38 usnesení, v nichž vyslovil námitku proti uvedení GMO na trh;

Q. vzhledem k tomu, že Komise GMO nadále povoluje, ačkoli si je sama vědoma demokratického deficitu v této oblasti a navzdory tomu, členské státy s udělením povolení nesouhlasí a Parlament proti němu vyslovuje námitky;

R. vzhledem k tomu, že nejsou nutné žádné legislativní změny k tomu, aby Komise nemusela GMO povolit, pokud se v odvolacím výboru kladně nevysloví kvalifikovaná většina členských států ([15]);

S. vzhledem k tomu, že hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva dne 8. července 2024 podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003 nevedlo k vydání žádného stanoviska, což znamená, že povolení nepodpořila kvalifikovaná většina členských států; vzhledem k tomu, že odvolací výbor znovu hlasoval dne 3. září 2024, ale ani tehdy nebylo stanovisko vydáno;

1. domnívá se, že prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/2618 překračuje prováděcí pravomoci stanovené v nařízení (ES) č. 1829/2003;

([10]) „Strategický dialog o budoucnosti zemědělství EU – společná perspektiva zemědělství a potravinářství v Evropě“, září 2024, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

([11]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.

([12]) https://indicators.report/targets/3-9/.

([13]) Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7834.

([14]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([15]) Podle čl. 6 odst. 3 nařízení (EU) č. 182/2011 Komise „může“, nikoli „musí“ přistoupit k vydání povolení, pokud se v odvolacím výboru kladně nevysloví kvalifikovaná většina členských států.

2. domnívá se, že prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/2618 není v souladu s právními předpisy Unie, neboť není slučitelný s cílem nařízení (ES) č. 1829/2003, který podle obecných zásad stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ([16]) spočívá ve vytvoření základních předpokladů, které by umožnily zajistit vysokou úroveň ochrany lidského života a zdraví, jakož i zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, a ochrany zájmů v oblasti životního prostředí a zájmů spotřebitelů v souvislosti s geneticky modifikovanými potravinami a krmivy a současně zajistit účinné fungování vnitřního trhu;

3. vyzývá Komisi, aby při jednáních o dohodách o volném obchodu zajistila sblížení norem mezi Unií a jejími partnery tak, aby byly splněny bezpečnostní normy Unie;

4. vyzývá Komisi, aby zrušila prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/2618 a předložila výboru nový návrh;

5. vyzývá Komisi, aby nepovolovala geneticky modifikované plodiny, které jsou odolné vůči herbicidům, neboť následně vyžadují používání více doplňkových herbicidů, a tudíž představují vysoké riziko pro biologickou rozmanitost, bezpečnost potravin a zdraví pracovníků v souladu s přístupem „jedno zdraví“;

6. v této souvislosti zdůrazňuje, že povolení dovozu jakékoli geneticky modifikované rostliny odolné vůči herbicidům, které jsou v Unii zakázány, jako např. glufosinát, za účelem jejího použití v potravinách nebo krmivech je v rozporu s mezinárodními závazky Unie vyplývajícími mimo jiné z cílů OSN pro udržitelný rozvoj a Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, včetně nedávno přijatého rámce z Kchun-mingu a Montrealu ([17]);

7. očekává, že Komise bezodkladně dostojí svému závazku ([18]) a předloží návrh, kterým zajistí, aby nebezpečné chemické látky, které jsou v Unii zakázány, nebyly vyráběny pro vývoz;

8. považuje za pozitivní, že Komise v dopise poslancům ze dne 11. září 2020 uznala, že při rozhodování o povolení GMO je třeba zohledňovat otázku udržitelnosti ([19]); vyjadřuje však hluboké zklamání nad tím, že Komise nadále povoluje dovoz GMO do Unie, a to navzdory opakovaným námitkám Parlamentu a navzdory tomu, že její přístup nemá podporu kvalifikované většiny členských států;

9. znovu naléhavě vyzývá Komisi, aby zohlednila závazky Unie vyplývající z mezinárodních dohod, jako jsou Pařížská klimatická dohoda, Úmluva OSN o biologické rozmanitosti a cíle udržitelného rozvoje OSN; opětovně žádá, aby byla k návrhům prováděcích aktů připojena důvodová zpráva uvádějící, jakým způsobem v nich bude dosaženo naplnění zásady „neškodit“ ([20]);

10. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.

([16]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([17]) V prosinci 2022 byl na konferenci COP15 Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti dohodnut celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost, který obsahuje celosvětový cíl snížit do roku 2030 rizika spojená s pesticidy alespoň o 50 % (viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7834).

([18]) Jak je uvedeno v příloze ke sdělení Komise ze dne 14. října 2020 „Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek: k životnímu prostředí bez toxických látek“, COM(2020)0667, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN#document2.

([19]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([20]) Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu (Úř. věst. C 270, 7.7.2021, s. 2), bod 102.